

HABSBURG OTTÓ
ALAPÍTVÁNY

HABSBURG KÁROLY

CSÁSZÁR ÉS KIRÁLY

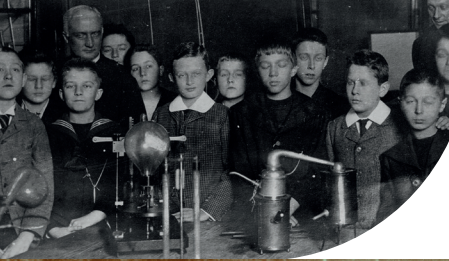
1887. augusztus 17. — 1922. április 1.

ELETÚT ÉS EMLÉKEZET

Habsburg-Lotharingiai Károly főherceg 1887. augusztus 17-én, az alsó-ausztriai Persenbeug kastélyában látta meg a napvilágot. Ottó Ferenc főherceg és Mária Jozefa szász hercegnő első gyermeke születésekor a negyedik volt a trónöröklési rangsorban, ezért nem uralkodónak szánták.

Neveltetése a főhercegek számára előírt szigorú tanmenetet követte, amiben hangsúlyos szerep jutott a vallási ismeretek elsajátításának. Néhány évig a bécsi bencés gimnázium diákja volt, ám tanulmányai befejezésekor – császári döntésre – magánúton tett érettségi vizsgát, hogy elkerülje a későbbi alattvalóival való megméretetést. Katonai pályára küldték, de a hadtudományok mellett állam- és jogtudományt, valamint egyházjogot is tanult a bécsi és a prágai egyetemen. Ismereteit 1902–1903-ban európai utazásokkal bővítette.

Kaiserhuldigung 7.V. 1908.
Erzh. Karl-Prinz Lobkowitz.

KÉPEK:

- A GYERMEK KÁROLY 1890 KÖRÜL
- 1891 KÖRÜL, KÁROLY ÉS MÁRIA JOZEFA FŐHERCEGNÉ
- 1900 KÖRÜL, KÁROLY A BÉCSI BENCÉS GIMNÁZIUMBAN
- 1901 KÖRÜL, KÁROLY ÉS VON MATTENLOIT BÁRÓ
- 1908, A 7.SZ. K.U.K. DRAGONOS EZRED TISZTIKARA
- 1908, II. VILMOS CSÁSZÁR FOGADÁSA SCHÖNBRUNNBAN, KÁROLY ÉS ZDENKO LOBKOWITZ HERCEG
- 1908 KÖRÜL, KATONATÁRSÁKKAL

Környezete nagylelkű, mélyen vallásos, kiterjedt érdeklődésű személyként jellemezte őt. Habsburg főherceggént német anyanyelvén, a francián és az angolon kívül az Osztrák-Magyar Monarchiában élő népek nyelvei közül többet elsajátított, így a magyart is.

Károly 1911. június 13-án az észak-olaszországi Pianore-villában jegyezte el Zita Bourbon-pármái hercegnőt. Az esküvőt négy hónappal később, október 21-én az alsó-ausztriai Schwarzau-kastély kápolnájában tartották. Az eseményen maga az uralkodó, Ferenc József is megjelent. Az ifjú pár ezt követően elzarándokolt Mariazellbe, onnan indultak nászútra: Tirolból Gorizia városán keresztül, a dalmát tengerpart érintésével haladtak, majd Boszniáig hajózva az Adriai-tenger térségét járták körbe. Bécsbe Szarajevó érintésével érkeztek vissza.

A mézesheteket követően Károlyt ezredével Galíciába helyezték, és Zita követte a férjét. Az ifjú házaspár néhány hónappal később visszatért Ausztriába. 1912. november 20-án itt született meg első gyermekük, Ottó. A család az elkövetkező tíz évben további hét gyermekkel gyarapodott. Károly katonai, majd uralkodói elfoglaltságai mellett kevés időt töltött szerettei körében, és ez csak száműzésük idején változott.

„Apámnak [...], amikor Madeirán voltunk, akkor egy kicsit több ideje volt a gyerekekre. Sokat tanított bennünket, rengeteg tudást adott át nekünk, de főleg a vallásos hitet.” (Habsburg Ottó 1995. szeptemberében Luigi de Anna professzornak adott interjújából)

KÉPEK:

- 1914 KÖRÜL, KÁROLY TRÓNÖRÖKÖS MINT HUSZÁREZREDES ÉS ZITA
- 1911 ZITA ÉS KÁROLY NÁSZÚTIJUKON REICHENAUBAN
- 1911 FERENC JÓZSEF GRATULÁL KÁROLYNAK ÉS ZITÁNAK AZ ESKÜVŐJÜKÜN
- 1917 KÁROLY KIRÁLY ÉS OTTÓ TRÓNÖRÖKÖS
- 1917 KÁROLY ÉS ZITA GYERMEKEINKEL: FÉLIX, RÓBERT, OTTÓ, ADELHEID
- 1911 CSOPORTKÉP KÁROLY ÉS ZITA ESKÜVŐJÉN
- 1918 KÁROLY ÉS ZITA POZSONYBAN

III. TRÓNÖRÖKSBŐL KIRÁLY

Ferenc József császár fia, Rudolf koronaherceg 1889-ben bekövetkezett halála után az uralkodó öccse, Károly Lajos főherceg lett a trónörökös, de miután 1896-ban ő is elhunyt, fia, Ferenc Ferdinánd lépett a helyére. Mivel Ferenc Ferdinánd rangon alul házasodott, gyermekei nem lehettek trónörökösök. Ennek köszönhetően öccse, Ottó Ferenc és az ő gyermekei előrébb léptek az öröklési rendben. 1906-ban azonban elhunyt Ottó Ferenc főherceg. Így Ferenc Ferdinánd 1914. június 28-i szarajevói meggyilkolásával Károly vált a trónvárományosává.

Ferenc József 1914 nyarán maga mellé vette a trónörökösöt, hogy megismertesse őt az uralkodói teendőkkel. A császár két évvel később, 1916. november 21-én bekövetkezett halálával Károly lett az uralkodó, akit magyar királlyá 1916. december 30-án, a budai Várban koronáztak meg.

KÉPEK:

- 1891 KÖRÜL, AZ IFJÚ KÁROLY ÉS FERENC JÓZSEF CSÁZÁR
- 1905 KÖRÜL, FERENC JÓZSEF
- 1913, KÁROLY FŐHERCEG ÉS FERENC FERDINÁND TRÓNÖRÖKÖS A JUBILÁUMSKIRCHE AVATÁSÁN BÉCSBEN
- 1914, KÁROLY TRÓNÖRÖKÖS
- 1916, ZITA, OTTÓ ÉS KÁROLY, FERENC JÓZSEF TEMETÉSÉN
- 1916, KORONÁZÁS BUDAPESTEN
- 1917, KÁROLY ÉS SZÁRNYSEGÉDJÉ BERLINBEN
- 1918, KÁROLY KIRÁLY PORTRÉJA
- 1916, A KIRÁLYI PÁR ÉS OTTÓ A KORONÁZÁSKOR

Reichs-Thronfolger
Karl-Franz-Josef
Kaiser-Linzer-der-Linzer.

Az ifjú uralkodó rendkívül nehéz időszakban került a trónra, többfrontos háborúban álló, komoly belső feszültségekkel terhelt birodalmat örökölt. Károly katonatisztként már 1916 előtt megjárta az Osztrák–Magyar Monarchia hadszíntereit, megismerte a hadihelyzetet, és a korabeli geopolitikai realitásokat. Ifjú uralkodóként rendszeresen tartott szemlét az alakulatok fölött, amiért személye hamar népszerűvé vált. A hadsereg szigorúbb kézben tartása, és a remélt békekötés előmozdítása érdekében átszervezte a hadvezetést és 1917 decemberétől a teljes haderő főparancsnoka lett.

Károly trónra kerülésének pillanatától a háború lezárására törekedett. 1917-ben felesége testvérei, Sixtus és Xavér Bourbon-pármiai hercegek, valamint XV. Benedek pápa közbenjárásával kísérletet tett a különbéke megkötésére, de minden igyekezete kudarcot vallott. 1918 novemberében az Osztrák–Magyar Monarchia elvesztette a háborút, és darabokra hullott.

KEPEK:

- 1915, KÁROLY TRÓNÖRÖKÖS ÉS FRIGYES FŐHERCEG, FŐPARANCSNOK
- 1913, LÁTOGATÁS A ST. PÖLTENI TORPEDÓGYÁRBAN
- 1917, ZITA ÉS KÁROLY FOGADJA A KÖSZÖNTÉST ADELSBERGBEN
- 1917, KÁROLY CSAPATSZEMLÉT TART GALÍCIÁBAN
- 1916, KÁROLY HUSZÁRTISZTI EGYENRUHÁBAN TÖRÖKORSZÁGBAN
- 1917, KÁROLY PÓLÁBAN A VIRIBUS UNITIS CSATAHAJÓ FEDÉLZETÉN
- 1920 KÖRÜL, GRÓF ERDŐDY TAMÁS ÉS SIXTUS SVÁJCBAN

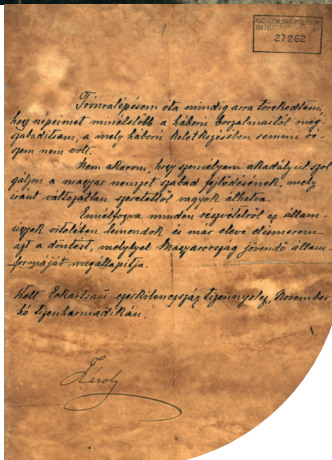
Károly uralkodása alatt számos válságkezelő intézkedést hozott – hosszú idő után újra összehívta a birodalmi gyűlést, 1918-ban kezdeményezte a Monarchia föderalista átszervezését –, de a birodalmat ezek már nem tudták megmenteni.

Az elveszített háború romjain kirobbant forradalmak és a létrejövő új államok nem akartak többé Habsburg uralkodót. Károly 1918. november 11-én Bécsben az osztrák, 13-án Eckartsauiban pedig magyar uralkodói jogai gyakorlásáról mondott le. Magaévá téve a brit uralkodó körök aggodalmát és elfogadva segítségüket, 1919. március 24-én örökre elhagyta Ausztriát. Csáládjával svájci száműzetésbe vonult.

Az alpesi ország azzal a feltétellel fogadta be az egykori uralkodót, hogy tartózkodik mindenfajta politikai megnyilvánulástól.

Károly ugyan ígéretet tett erre, ám a svájci-osztrák határon visszavonta korábbi nyilatkozatait, és továbbra is Ausztria császárának, Magyarország királyának nyilvánította magát.

KÉPEK:

- 1918, KÁROLY, ZITA ÉS A GYEREKEK LÁTÓGATÁSA POZSONYBAN
- 1917, KÁROLY-MELLKÉP KITÜNTETÉSEKSEL
- 1917, KÁROLY KIRÁLY A SZENT JOBB-KÖRMEIENEN A BUDAI VÁRBAN
- 1917 KÖRÜL, KÁROLY HUSZÁRTISZTI EGYENRUHÁBAN
- 1921, KÁROLY ÉS ZITA SVÁJCBAN A HERTENSTEIN-KASTÉLYNÁL
- 1918, IV. KÁROLY LEMONDÓLEVELE, ECKARTSAU
- 1919, KÁROLY ÉS A KIS OTTÓ A PRANGINS-VILLA ELŐTT, SVÁJC
- 1917, HABSBURG OTTÓ TESTVÉREIVEL JÁTÉK KÖZBEN
- 1921, KÁROLY AZ ÚJSZÜLÖTT RUDOLFFAL PRANGINSBAN, SVÁJC

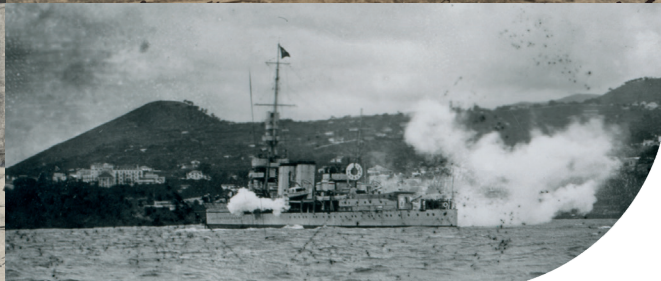

Károly 1921-ben két alkalommal próbált meg visszatérni a magyar trónra, de ezek a kísérletek kudarcot vallottak. Ősszel, miután Budaörs határában rövid összecsapásra is sor került Horthy Miklós kormányzó csapataival, Károlyt és hitvesét, Zitát őrizetbe vették, és a tihanyi bencés apátságába szállították. Itt a házaspárt néhány napig védőőrizet alatt tartották.

November elsején az antanthatalmak döntésére – elhajózva velük a Dunán, a Fekete-tengeren, a Dardanellákon keresztül, majd végig a Földközi-tengeren – az uralkodópárt az Atlanti-óceánban fekvő, Portugáliához tartozó Madeira szigetére száműzték.

Az események után néhány héttel a Magyar Országgyűlés kimondta a Habsburg uralkodó trónfosztását.

KÉPEK:

- 1921, KÁROLY ÉS ZITA A SZÁMŰZETÉSBEŒ
- 1917, ZITA, KÁROLY ÉS HUNYADI JÓZSEF KIRÁLYI FŐUDVARMESTER
- 1921, ŰRNAPI KÖRNYET, WEGGIS, SVÁJC
- 1921, A VISSZATÉRÉSI KÍSÉRLLETNÉL HASZNÁLT AD ASTRA REPŰLŐGÉP
- 1921, TÁBORI MISE A VISSZATÉRÉS SORÁN, BIATORBÁGY
- 1921, ZITA KIRÁLYNÉ GYERMEKEIVEL SVÁJCBAN
- 1921, A CARDIFF CIRKÁLÓ ÉRKEZÉSE MADEIRA PARTJAIHOZ

Károly és Zita kíséretükkel 1921. november 19-én ért partot Madeirán. Itt először a funchali Reid's szállodához tartozó Villa Victoriában kaptak helyet, majd 1922. február 18-án a város fölé magasodó hegyen, a Villa Quinta do Montében rendezkedtek be. A gyerekek Svájcból 1922. február elején érkeztek a szigetre.

A családi együttlét azonban rövid ideig tartott. Károly 1922. március 14-én magas lázzal ágynak dőlt. A kezdetben megfázásként kezelt betegség néhány nap alatt elhatalmasodott rajta, majd a kor járványaként ismert spanyolnáthát diagnosztizáltak nála. Károly 1922. április 1-én, harmincnégy évesen hunyt el. Három nappal később, a Funchal mellett található Nossa Senhora do Monte templom kápolnájában temették el. Gyászoló családja 1922 májusában Spanyolországba költözött.

KÉPEK:

- 1921, ÉRKEZÉS A SZIGETRE
- 1921, ÚTON MISÉRE
- 1921, A VILLA QUINTA DO MONTE
- 1921, GYEREKEK A VILLA KERTJÉBEN (OTTÓ A BAL OLDALON)
- 1922, KÁROLY ÉS ZITA GYERMEKEINEK ÉRKEZÉSE A MADEIRAI SZÁMÚZETÉSBE
- 1922, IV. KÁROLY KIRÁLY GYÁSZMENETE A VILLA QUINTA DO MONTÉNÁL
- 1922, IV. KÁROLY KIRÁLY A RAVATALON
- 1922, A KIRÁLYI ÁRVÁK, OTTÓ ÖLÉBEN A MÁR KÁROLY HALÁLA UTÁN SZÜLETETT ERZSÉBET

S. M. Kaiser Carl I.
mit dem Kronprinzen Otho

Károly halálos ágyánál jelen volt legidősebb fia, az akkor tízéves Habsburg Ottó. Ő a kezdetektől átérezte a ráhagyott örökség felelősségét, és mindig arra törekedett, hogy méltó legyen a feladatára.

Az egykori trónörökös így emlékezett apjára: „Az apámnak egyik legfontosabb az volt, hogy bennünket toleranciára tanított. Toleranciára az emberek között, a nemzetiségek között, [...] s ezért jó király lett volna, hogyha alkalma adódott volna rá.”

Károlyt 2004. október 3-án II. János Pál pápa boldoggá avatta. Az esemény kapcsán Habsburg Ottó így nyilatkozott: „Apám az egyik leghűségesebb fia volt az Egyháznak. A Szentatya a boldoggá avatásokkal minden hivatásban példát állít elénk. És az, hogy apámat választotta, nagyon boldoggá tesz, mert politikusként úgy gondolom, hogy nagy szükségünk van jó példákra.”

KÉPEK:

- 1917 KÖRÜL, KÁROLY KIRÁLY ÉS OTTÓ TRÓNÖRÖKÖS
- 1918 KÖRÜL, KÁROLY ÉS A KISGYERMEK OTTÓ • 1912, ZITA, KÁROLY ÉS AZ ÚJSZÜLÖTT OTTÓ
- 1918 KÖRÜL, KÁROLY ÉS A KISDEK KÁROLY LAJOS
- 1915 KÖRÜL, HÁROM GENERÁCIÓ • 1920, KÁROLY, OTTÓ, ADELHEID ÉS RÓBERT HORGÁSZNAK
- 1919, KÁROLY, OTTÓ ÉS ADELHEID • 1923 KÖRÜL, OTTÓ, ÍRÓASZTALÁN APJA PORTRÉJA
- 1955 KÖRÜL, OTTÓ, ÍRÓASZTALÁN APJA PORTRÉJA

18

IV. Károly látogatása a perginei tábori repülőtéren (1917. június 26.)
Üvegnegatív a Habsburg Ottó Alapítvány gyűjteményéből

A KIÁLLÍTÁS LÉTREHOZÁSÁBAN KÖZREMŰKÖDÖTT:

DÉKÁNY SZILVESZTER, FEJÉRDY GERGELY,
PRÖHLE GERGELY, VASBÁNYAI FERENC

HABSURG OTTÓ ALAPÍTVÁNY

CÍM: 1088 BUDAPEST, SZENTKIRÁLYI U. 51.

TEL.: +36 1 522 2050

EMAIL: INFO@HOAL.HU

WEB: WWW.HOAL.HU

2022